

Nordens utveckling

De första invandrarna

näring = mat, i det här fallet mat till djur i havet
bosättning = en plats där människor bor i enkla hus

Den inlandsis som låg över Norden började smälta för ungefär 12 000 år sedan. När sötvatten från isen rann ut i havet fick livet i havet extra mycket *näring*. De ledde till att fiskar, valar och sälar ökade kraftigt i antal.

Människor som på den här tiden bodde i Europa levde på jakt och fiske. I takt med att isen smälte flyttade människorna allt längre norrut på jakt efter mat. De tidigaste *bosättningarna* i Norden har man hittat längs den norska kusten. Under tusentals år befolkades därefter Skandinavien av germanska stammar söderifrån och andra stammar som kom från öster.

De nordiska länderna börjar ta form

handel = när människor köper och säljer varor till varandra

inlopp = en mindre öppning till ett större hav

Under vikingatiden började Nordens folk att ha tätare kontakter med människor i andra delar av Europa, genom vikingatågens *handel* och plundringar. Ungefär samtidigt började det som senare skulle komma att bli Sverige, Danmark och Norge växa fram. Danmarks område låg vid Östersjöns inlopp (Öresund) och det som idag är Skåne. Sveriges kärnområde låg vid Östersjöns kust och nära de stora sjöarna Väneren, Vättern och Mälaren.

vattenvägar = kanaler, floder, sjöar och hav kan vara vattenvägar för båttrafik

kolonisera = uppodla och bygga hus på ny mark

I Norge bodde flest människor vid Oslofjorden och syd- och västkusten. Dit tog man sig *vattenvägen* norrut och Norge betyder också "Norra vägen". Danmark har fått sitt namn från danerna, folket som bodde där. Sverige har också fått sitt namn från den folkgruppen som bodde vid Mälaren – svearna. Sverige betyder alltså Svea rike, eller Svearnas rike. Senare *koloniserades* även Island och Grönland av vikingar från Norge och Danmark.

Under vikingatiden tror forskarna att det bodde ungefär en miljon invånare i Norden. Idag är den nordiska befolkningen ca 27 miljoner.

Medeltida städer växer fram runt Östersjön

Det dröjde länge innan vi fick några större städer i Norden. Danmark var det *dominerande landet* efter vikingatiden med ca 1 miljon invånare. Där fanns de bästa förutsättningarna för jordbruk och därför växte Danmarks befolkning snabbt. I Danmark bodde lika många människor som i Sverige och Norge tillsammans. Under den tidiga medeltiden utvecklades handeln på Östersjön med Nordeuropa och handelsstäder växte fram. Städerna var dock fortfarande små. Stockholm och Visby hade till exempel bara ungefär 7 000 invånare vardera.

Nordiska samarbeten

På 1300- och 1400-talet var Sverige, Norge och Danmark i en *union* tillsammans, *Kalmarunionen*, som styrdes från Danmark. Unionen ledde dock till mer bråk än gemenskap. Den upplöstes av Gustav Eriksson Vasa när han blev kung i Sverige år 1523. Danmark och Norge fortsatte vara i union under danskt styre under hela medeltiden och krigade ständigt med Sverige om makten över Östersjön.

Finland var en del av Sverige under hela medeltiden och ända fram till år 1809, då Sverige förlorade Finland till Ryssland. Finland blev ett självständigt land år 1917. Strax efter 1809 tvingade dock Sverige in Norge i en union istället. Den varade till år 1905 då Norge blev självständigt. Island var länge i union med Danmark men blev ett självständigt land år 1944.

Sveriges kolonisation av samernas område startade på 1600-talet då man började förstå vilka rikedomar som fanns Norrland. De styrande i Sverige var ute efter silver, järnmalm och vattenkraft, och samerna trängdes undan från stora delar av marken som de brukade.

Numera rör sig de nordiska *medborgarna* fritt mellan länderna och kan ofta använda sitt hemspråk i kontakt med myndigheter och människor.

Norden i mitten av 1200-talet

De första områdena som människor bosatte sig i låg nära vatten. Idag kan vi tycka att vatten hindrar oss från att komma fram, men förr i tiden gick det snabbare och lättare att ta sig fram över vatten än på land. Därför var det lättare för kungarna att ena länder som Norge och Danmark.

I Sverige var det svårare att bilda ett enat rike eftersom de olika rikena skildes åt av stora skogar och ödemarker. Vägförbindelserna däremellan var nästan obefintliga.

dominerande landet = det landet som var störst, hade flest invånare eller styrde och hade mest makt.

union = en sammanslutning av flera länder.

medborgare = så kallas invånarna som föds i ett land, flyttar man till landet kan man ansöka om medborgarskap efter det att man har bott en längre tid i landet.